

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Pfeiferjev način vinogradarstva.

V prošlem letu bilo je po nemških strokovnih vinogradarskih časnikih brati, da je izumil neki G. Pfeifer, posestnik v Gleisdorfu pri nemškem Gradcu na Štajerskem način vinogradarstva, po katerem neki do 70 hektolitrov prav dobrega vina na oralu zemlje prideluje. Ker je trtna uš po vseh naših vinorodnih deželah že dokaj vinogradov uničila in jih še uničuje, vzbudila je ta vest veliko zanimanje v krogih interesiranih vinogradnikov. Dosti njih podalo se je v Gleisdorf Pfeifer-jev vinograd ogledovat. Nekateri so stvar jako hvalili, drugi manj, nekateri še celo grajali. Da bi se popolnoma dognalo, kaj da je na stvari, povabilo je letos na dan 10. junija načelnštvo vinarskega odseka c. kr. kmetiške družbe štajerske strokovnjake raznih vinorodnih avstrijskih dežel v Gleisdorf. Pri tem shodu bila je tudi Kranjska po vodji deželne kmetiške šole na Grmu zastopana, in poroča o tem sledeče:

G. Pfeifer ima dva vinograda, jeden je že v desetem letu in meri do štiri orale, drugi je pa šele v drugem letu in meri približno ravno toliko. Obadva sta zasajena popolnoma rédno v vrstah, v katerih stoje trte po 150 centimetrov narazen. Obadva sta prav položne južne lége. Svet, zemlja obedveh sestavljena je iz prav dobre, to je prav rodovite rahle zemlje, pomešana z okroglo zrnatim debelim peskom. Zemlja je tako rahla, da se pod nogami udaja.

Pri zasaditvi vinograda prekopal je g. Pfeifer zemljo le 30 centimetrov globoko. Da, za zasaditev mlajšega vinograda, ga je še celo tako globoko le preoral. Pognojil je pri prekopavanji, oziroma pri preorani svét tako, kakor se sicer v tamošnjih krajih koruzi gnoji. Posadil je pa obadva vinograda s ključi navadnega črnega burgundca, s ključi le treh očes, torej komaj po 20 do 25 cm. dolgih. Tako kratke ključe je kar na mestih, katera so bila po lancu (špagi) kakor tista zaznamovana, na katerih bi imele trte rasti, čisto jednostavno, nekoliko poševno v plitvi jarček položil ter

zasul. V vsak jarček položil je po dva ključa, to zaradi večje gotovosti primljenja. Posebej, kakor je mož zatrjeval, ni pognojil ključem nič. Ker je, kakor že povedano, svet Pfeifer-jevega vinograda prav rahel, in ker je v tistih krajih jako vlažno podnebje, tako da suše skoraj ne poznajo, primejo se ključi prav radi in rasto prav čvrsto že v prvem letu. V drugi spomladi izrije gosp. Pfeifer na mestih, kjer sta se obadva ključa prijela, jednega ven ter ga presadi na mesto, kjer se ni nobeden prijel. V drugem letu obreže pa tudi vsako trto na palček 3 do 4 očes, da tako doseže 3 do 4 pognanke na njih. Jeden pognanek, najvišjega, pusti na miru, da se ob kolu prosto kviško zdaljšuje; vse druge pa odščipne nad tretjim ali četrtim listom. Ko skrajšani pognanki na novo zaženo, jih zopet odščipne. Okoplje pa vinograd štiri ali še večkrat, ne da bi rosne korenince kaj odrezal, pusti jih marveč prav na miru. Vso rezino, kar jo odpade, zreže na posebnem reznem stolu prav na drobno in jo pri okopavanji vinograda raztrosi prav enakomerno po vinogradu ter podkoplje. V tretji spomladi obreže g. Pfeifer trte tako, da zadobi vsaka na vrhu jeden palec štirih očes, vse nižje mladike pa skrajša na dve očesi. Ko trte ozelene, pusti najvišje tri do štiri pognanke mirno v zrak rasti, nižje pa vse nad četrtim listom odščipne. Odščipanje ponovi potem še dva do trikrat. V tretjem letu okoplje vinograd tri- do štirikrat. V četrti spomladi pusti vsaki trti na vrhu štiri palce štirih očes, vse nižje mladike okrajša pa na palce dveh očes. Ko trte ozelene, pusti štiri pognanke, namreč na vsakem palcu najvišjega mirno v zrak rasti, vse druge nižje, kolikor jih je na trti, pa odščipne nad četrtim listom. Odščipanje ponovi po potrebi še tri do štirikrat, okopavanje pa ravno tako. Vso rezino razseče ter jo pri prvem okopavanji podkoplje. Kakor v četrtem letu tako postopa potem Pfeifer v svojem vinogradu leto za letom, dokler ne dosežejo najvišji štirje palci visokost kolov, to je 150 cmt., kar se v 10. do 12. letih zgodi. Vsaka trta ima torej, po tem načinu obrezovana, štiri odrastke ali debla, katera so od tal do vrha s palci, torej z rodovitim lesom obdana, tako, da

je trta pač prisiljena, kaj močno roditi in da ni nikako čudo, ako g. Pfeifer na oralu 70 hektolitrov vina prideluje.

Ali kako stoji z gnojivitvijo pri takem obilnem pridelku in kaj ukrene gosp. Pfeifer s trtami, ko visokost kolov, to je 150 cmt. dosežejo. No, po izpovedi g. Pfeifer-ja samega, ne gnoji trtam prav nič, razun pri prekopavanju in vsako leto z razsekano rezino. Njegovi sosedge so pa hoteli vedeti, da je že dosti ledine (trate, važe), v vinograd zvozil. Šepetali so nekaj tudi o tem, da je g. Pfeifer ves gnoj, kar ga je pri gospodarstvu pridobil, v vinograd speljal. Ko trte visokost 150 cmt. dosežejo, jih pa vse pogruba. Kako, zvedeli bomo prihodnjič.

Shod dolenjskih kmetijskih podružnic v Novem Mestu.

(Dalje.)

Zadnjemu predlogu o napravi vzrejalish za biki sta ugovarjala g. učitelj Pogačnik iz Čateža in g. kaplan Vovk iz Škocijana. Prvi je tudi utemeljeval svoj ugovor in sicer s tem, da bi po njegovem mnenju z napravo vzrejalish ne imel kmet nobene koristi, ampak le dotični grajščaki, od katerih bi morala c. kr. kmetijska družba kupovati biki za drag denar. G. Pogačnik je mnenja, da bi kazalo dajati gospodarjem za izrejo bikov podpore, ker bode potem lahko dobiti za majhen denar veliko bikov. Dalje svetuje, da naj se vpeljuje še zanaprej muricodolsko pleme. Podpore naj se pa delijo na ta način, da se pri komisijskih ogledih dajejo premije za lepe biki. Ko je še opazil, da redijo v njegovem kraju sedaj za celih 700 krav samo 2 bika, je predlagal: Podružnice naj sklenejo, da naj se dajejo tistim posestnikom, ki izrede lepe in za pleme sposobne biki, primerne podpore.

Po tem predlogu se je oglasil gosp. grof Barbo iz Rakovnika in rekel, da se popolnoma strinja s predlogom g. viteza Langer-ja in pa s predlogom g. Pogačnika. Ravno ta predlog, katerega je predlagal predgovornik, je bil stavljen lansko leto v Ljubljani. To ni namen pri napravi vzrejalish, da bi se samo pri grajščakih kupovalo biki, pač pa imajo vzrejalisha ta namen, da se saj zagotovi neko število bikov, ker jih še silno pomanjkuje, in da se primanjkuječi biki doma kupujejo v zanesljivih hlevih. Vsekako se bode pa tudi pri gospodarjih kupovalo lepo rejene biki. Dosedaj je bila živinoreja pri nas na slabih nogah in naenkrat ne more kviško. — Zategadel pa tudi ne bo mogoče potrebno število bikov pri kmetovalcih dobiti, saj jih še za svojo rabo nimajo.

G. pristav Rohrman podpira te besede, rekoč, da je namen današnjemu shodu, poiskati sredstva, s katerimi bi se laglje popolnilo potrebno

število bikov. Bikov primanjkuje kmetovalcem; grajščaki imajo dovolj bikov za svoje potrebe. Skrbeti je tedaj, da se bode redilo zadosti in kraju pripravnih bikov tudi za kmetovalce. Iz te stiske nam grajščaki najlažje pomorejo, ker imajo največje ugodnosti za uspešno rejo bikov. Predlog, katerega je stavljal g. Pogačnik, je bil že lansko leto pri obnem zboru v Ljubljani sprejet, zato je na to delati, da se izvršuje. Ker se pa tudi po tej poti ne bode doseglo zadostnega števila bikov, treba je misliti na ustanovitev vzrejalish za biki pripravnih plemen, ker le tako bo mogoče popolniti število bikov.

Pri glasovanju sta potem obveljala oba predloga g. viteza Langer-ja.

K besedi se potem oglasi g. ravnatelj Pirc iz Ljubljane, ki v daljšem govoru razpravlja, zakaj se deli podpora za prospeh živinoreje in drugih kmetijskih vejic. Pred vsem povdarja, da ni podpora za živinorejo v ta namen dovoljena, da bi se kmetovalcem na roke delila, da bi boljše shajali, ampak zato, da se kupujejo z njo biki dobrih plemen, s katerimi se ima goveje pleme izboljšati. Dalje pravi, da naša živina ni še taka, da bi se z njo lahko napredovalo in zboljševalo domače pleme. Za zboljšanje živine je treba pred vsem dobrega plemena. Veliko je ležeče tudi na tem, kako se živina redi. Pri grajščakih, ki so vneti za živinorejo, ki imajo dobra in pripravna plemena, dosti krme in prostora itd., bode laglje rediti dobre biki za pleme. Treba je le nekoliko pomisliti naše razmere, da to sprevidimo. Posebno nam je gledati na to, da dobimo dosti bikov, ker jih je sedaj premalo. Glavni odbor se je dosedaj oziral zmeraj na vse kraje enako in je nakupil za Dolenjsko tudi že veliko enobarvene živine. Kar se pa tiče plemena samega, je stvar podružnic, da si izberete tisto pleme, ki je za vaše kraje najbolj pripravno, in glavna družba se bo z veseljem ozirala na Vaše zahteve in bo dala to, kar si bode sami izbrali. Od strani glavne družbe se prav rado ozira na vse sklepe, katere storite; skrbite pa pred vsem za to, da dobimo zadostno število bikov. Imamo sicer zakon o številu potrebnih bikov v vsakem kraju, ali ta zakon se premalo strogo izvršuje.

(Dalje prihodnjič.)

Ljudski shod v Mokronogu.

V nedeljo dné 7. t. m. ob 4. uri popoldne se je zbralo na vrtu gostilne „pri Lipi“ pri gosp. Pleteršku okoli 600 ljudij, deloma mokronoških mož, deloma okoličanov iz sosednih farâ k shodu, katerega je priredilo dolenjsko katoliško politično društvo. Prostor je bil skoro pretesen, ker mnogo jih je moralo stati pod vrtom in na kegljišču. Došlo je tudi dokaj tržanov in duhovnikov iz okolice.

Točno ob štirih je otvoril shod društven odbornik in tajnik gospod J. Benkovič, ki je predlagal, naj se izvoli predsednikom gospod profesor dr. Marinko. Le-ta je pozdravil navzoče občinstvo in dal besedo gospodu deželnemu odborniku dr. F. Papežu, kateri je poročal o deželnem zboru in dal več porabnih nasvetov za mokronoški okraj. Zadnja nezgoda po potresu je napravila mnogo škode in vzela mnogo denarja, a vendar deželni odbor skrbi, da stori pri vsem tem, kolikor je sploh mogoče v tem kritičnem položaju, za druge deželne potrebe. Preložila se bo cesta pri Grilovem hribu blizu Mokronoga, skrbelo se bo, da se vredi Mirna in se zagradé hudourniki, ki povzročajo mnogo škode. Zadnji čas se je hotelo poskusiti na Dolenjskem s pridelovanjem sladorne pese; a ker je ta obrt na Čškem zelo propadel, zato tudi na Dolenjskem ni upanja na dober uspeh. Bolje bi se obnesla lanoreja, katero naj bi kmetijske podružnice pospeševale. Storilo se je mnogo za pokončevanje hroščev, katerih se je lani pokončalo 40 000 mernikov. Deželni odbor je plačal v to svrhu 3600 gld., a žal, da nagrade mnogokdaj niso dosegli tisti, ki so jo res zaslužili. Ko bi se ribarstvo dvignilo, neslo bi lahko do 170.000 gld., ker je tukaj dosti vodâ. V Ljubljani je rejališče rib, kamor naj se obrnejo tisti, ki bi hoteli s tem poskusiti. Tudi mlekarstvo bi se na Dolenjskem dobro obneslo, ko bi se ga poljedelci bolj poprijeli. Deželni odbor je pripravljen pomagati s podporami, kakor je pomagal tudi na Gorenjskem.

Po agrarnem zakonu je spremenjen občinski red, ker včasih se je smel občinski svet razdeliti, ako je tirjala to polovica občanov; sedaj se zgodi to, ako zahteva jedna tretjina. Tisti pa, ki morda z razdelitvijo niso zadovoljni, lahko ostanejo v skupnem posestvu, če ni to škodljivo za gospodarstvo. Lovski zakon se je nekoliko izboljšal, a dosti ne; poslej imajo v tem oziru občine vsaj nekaj pravic. Sedanji zakon o lovu je nekaj prehod na še boljši zakon.

Tudi za vinorejo se je precej storilo, da morejo vinogradniki nasajati ameriške trte. Kdor jih zasaja, dobi, ako se za to oglasi, po 50 do 150 gld. nagrade. brezobrestnega posojila ali pa po 20 gld. nagrade. Mnogo si vinorejci sami škodujejo, ker ponarejeno vino prodajajo kot pravo in s tem njih pridelek izgublja ugled med kupovalci. Iz vsega tega uvidi vsakdo, da se deželni odbor mnogo trudi za izboljšanje gmotnega položaja med kmeti. Gosp. poslanec izjavi konečno, da je imel vedno pred očmi blagor svojih volilcev in je v to svrhu vedno delal po svojih močeh in hoče delati tudi v bodoče. Z živahnim odobravanjem so skazali pričujoči poslušalci svoje zaupanje g. poslancu.

(Dalje sledi.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V državnem zboru je bila zadnje dni najzanimivejša stvar celjska gimnazija, zaradi katere so nemški liberalci skoro besni postali. Vsa mogoča sredstva so porabili, da bi prodrli s svojim zagrizenim sovraštvom do Slovencev. A le ni šlo. 10. t. m. se je glasovalo o slovenskih vspelednicah na celjski gimnaziji. Vse stranke so brzojavno poklicale svoje člane na Dunaj. Celjski Nemci so se peljali navlašč na Dunaj k isti seji hrup delat. Razgovor med poslanci je bil jako buren. Slednjič je pravična stvar zmagala s 30 glasovi večine. Za celjsko gimnazijo z vspelednicami je glasovalo 173 poslancev, proti nji pa 143. Na Stajerskem vlada zaradi te zmage veliko veselje. Neki brzojav je sporočil: Topiči pokajo, kresi gore, naše veselje v zmagi slave, vrlim poslanecem zahvalo žare!

Avstrijsko vlado vodi sedaj uradniško ministrsvo. Razne stranke se pogajajo med seboj, da bi sestavile večino, ki bi vladala. Naši slovenski poslanci se še niso odločili. Najbolje bi bilo, ko bi se obnovil železni obroč stare desnice, ki je vladala pod Taaffe-jem, ker potem bi bili nemški liberalci in nacionalci, ki so nam najbolj nasprotni, brez moči. Slovencem so se pri vseh priložnostih skazali najbolj pravične in prijazne nemški konservativci, ki so v Hohenwartovem klubu. Ti bi se radi združili s Poljaki. Ako bi še Mladočehi hoteli pristopiti v ta krog in bi popustili svoje dosedanje brezuspešno politikovanje, potem pa bi bila zadostna večina sestavljena. A Mladočehi nočejo zapustiti svoje poti, ker bi s tem priznali svoje dosedanje zmote, zato se še nič ne ve, kaj bo prinesla prihodnost.

V **Galiciji** se giblje zelo socialna ljudska stranka, ki bo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah gotovo nekaj svojih mož spravila v zbor.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Makedoniji** na bolgarski meji že dalje časa močno vre, tako da vlada skoro ne more reda vzdržati. Govori se, da so nekateri bolgarski častniki ušli čez mejo v Makedonijo. Za Bolgarijo to ne pomeni nič veselega.

Tako na slabih nogah nego v **Srbiji** ne stoji nobena druga vlada. Sedaj je zopet prevzelo vlado novo ministerstvo, ki pa samo ne ve, kje bi se dela lotilo, da bi kaj izdalo.

Med **Francozi** in **Italijani** so zopet prepiri zaradi nekkih pretepov na meji. Dasi niso posebnega pomena, vendar sta obe vladi morali vmes poseči in duhove miriti.

Piše se nam:

Iz Črnomlja. [Kaj biradi?] Kako je pri nas, vedó že čislani čitatelji „Dol. Novic“. Zanimalo pa jih bo, ako povem, da so nekateri tukajšnji možje hoteli tožiti vse one dubovnike, ki so bili pri našem katoliškem shodu, ali pa so vsaj tedaj javno nastopili kot govorniki. A spoznali so pravočasno, da bi se strašno osmešili in opekli, zato so vse to popustili.

Zadnji somenj je pokazal, kako se znajo naši nasprotniki maščevati. Neki pošten mož, ki je pristaš katoliško-narodne stranke, je imel že dvanajst let pravico ob sejmeih na trgu zunaj vino točiti. Dan pred zadnjim sejmom pa se je okoli zbobnalo, da je njegov prostor na prodaj. Kupil ga je drugi. Šel je prosit, da se mu je dovolil prostor na drugem kraju; a ko je semanji dan zjutraj se pripravljaj na novem svojem mestu, zagledal ga je g. Š., ki je tekel takoj k častnemu meščanu in ga pregovoril, da je prosilcu prošnjo odbil. Potem se je umaknil dotičnik na vrt nekega posestnika, ki mu je rad dovolil primeren prostor. Seveda se je in se bo g. Š. delal, kakor bi pri vsem tem ne imel nič opraviti. Izgovarja se vedno le na druge, ker sam vé, pri čem da je. Tako dela tisti, ki upa postati belokranjski poslanec. Kdó se ne smeje? No, ta je že večkrat pokazal, kako zna delati za blagor ljudstva. S takim podlim maščevalnim postopanjem smeši in grdi le sam sebe.

Iz Studenca pri Krškem. — (Umeščen je novega g. župnika.) Prečastiti gospod dr. Ferdinand Čekal bil je poslan na povelje višjega pastirja, po umrlem g. župniku Mat. Lavriču, našej fari za administratorja. Sè svojo ljubeznjivostjo in skrbjo do župljanov prikupil se nam je v toliki meri, da ob nedeljah po končani službi božji nisi družega čul iz njihovih ust: „Da bi le pri nas ostali“. Ta želja se nam je svoječasno izpolnila, in napovedal se nam tudi dan njegove instalacije.

Vse pa se je posvetovalo, kako naj bi ta imenitni dan dostojno tudi po zunanji obliki dobil trajen spomin preč. g. župniku in njegovim župljanom. Zatorej smo napeli naše skromne moči in storili z združenimi močmi vse, kar zamore za tako imenitno slavnost storiti mala gorska vas.

Dan instalacije bil je 30. junija. Dva dni preje navozili so vneti farani mnogo lepih smrek, jih olupili, ozaljšali z raznim zelenjem in cvetličjem ter postavili okoli cerkve in župnišča krasne vitke mlaje.

Tudi napisov ni manjkalo. Pri vходу v župni dvorec bral si njegovim častilcem primerni napis: „Dobro došli!“ Na poti v cerkev na tabli spredaj stalo je: „Pozdravljen bodi novi župnik“; in zadej pa: „Kličemo ti srčno udani, mnogo let pri nas ostani!“ Pri vходу na pokopališče: „Raduj se fara studenška — došla ti sreča je velika — dobila mil'ga si vodnika“, in od zadej: „Ljubezen, skrb očetovska, ga k nam je pripeljala“. Tudi cerkev, kjer se je vršila instalacija, bila je fino okrašena. Predvečer zapeli so domači pevci podoknico, ktero je spremljal močan pok topov. Drugi dan pa se je zbrala obila množica domačih župljanov k svetemu opravilu, in tudi tujcev ni manjkalo. Točno ob 10. uri spremili so g. župnika štirje duhovni bratje do altarja, kjer se je zapelo: „Veni sancte spiritus“.

Sedaj stopi preč. g. dekan dr. J. Strbenc na leco, ter govori skoro celo uro in našteva dolžnosti župnikove do faranov, kakor tudi dolžnosti faranov do svojega župnika. Govor bil je ognjevit in tako

prepričaven, da je moral vsak reči: „Tako in nič drugače moramo biti in ravnati se“. Potem opravil je g. župnik sveto mašo, pri kojej se je tudi krasno pelo, kar se je storilo zbog marljive delavnosti in zmožnosti domačega organista in njegovih pevcev. Slavnost se je končala v najlepšem redu.

Dobrova, dné 8. julija. — [Strašni požar] V četrtek, dné 4. t. m. okolu 11. ure predpoludne, pričelo je goreti v šupi pri „Plešku“ na Švici, h. št. 15, iz do sedaj še popolno neznanega uzroka. Skoraj z vso gotovostjo more se pa misliti, da je kaka mačka ogenj tja zanesla. Suho bilo je vse kot poper; sè slamo krita poslopja pa kar na kupu. Ogenj se je s tako silo širil, da je bil zgornji konec vasi v pičlih štirih minutah v plamenu. Ker se je začel veter mešati, razširil se je ogenj nazaj doli po vasi.

V teku pičle ure bilo je vpepeljenih 12 hiš, 12 hlevov, 10 podov, 16 šup in 3 kašče (žitnice), toraj skupaj 53 podstrešij.

Dalje je uničil ogenj 10 goved, 8 puijev in 1 kobiló; skupaj toraj 19 domačih živalij. Vpepeljen je ves letošnji seneni pridelek (nad 2500 centov sena), ki je bil že pod streho; zgorelo je prizadetim revežem obilico gospodarskega orodja, pohištva, obleke, živeža; da, nekaterim posestnikom je pohištvo, obleka in živež do trohice popolno uničeno razun tega, kar so ravno na sebi imeli. Do 2000 je škode samo na sadnem drevju, od katerega na raznih mestih le goli štori kvišku štrlé.

Drva, zaloga za eno celo leto (pri nekaterih tudi še za več časa) zadostujoča, je popolno vpepeljeno.

Vsa zidovja — le par izjem je, — ki so bila po potresu hudo razrahljana, so sedaj po požaru le še prave razvaline, na katere ne bode več kazalo staviti novih krovov in streh.

Gasiti se ni moglo prav nič; ogenj bil je v pravem pomenu besede „peklenski“.

Ob času pričetka požara bilo je večina ljudi izvan doma pri svojih kmetijskih delih.

Najbritkeje je pa, da je 29letni mladenič, France Hudnik, Marečnikov, h. št. 17 v strašnem požaru končal svoje uzorno življenje. Blagi pokojnik hotel je rešiti iz gorečega hleva edino kravico in voliča svojemu ubogemu sosedu; a pri delu krščanskega usmiljenja našel je — svojo grozovito smrt pod gorečo streho, ki se je bila od dveh strani nanj vsula. Upajmo, da se on za svoje blago dejanje, ki je je hotel dognati bližnjemu v prid, veseli že večnega plačila tem gotoveje, ker je bil vedno uzoren in pravi krščanski mladenič, kakoršnih je dandanes le premalo. Naj počiva v miru!

Vse škode je zadal kruti požar prizadetim ponesečencem nad 35.000 gld. Zavarovani bili so vsi; največ pri „Slaviji“, par strank pri „Riunioni“ in ena pa menda v „Gradcu“. Ali kaj pomaga vse to, ker je pa ogenj napravil trikrat več škode, nego bode vsa zavarovalna odškodnina znašala.

Večina pogorelcev bila je že preje revnih, a sedaj so ti pravi siromaki, krvavih solz, britkega pomilovanja in usmiljenih zdatnih podpor vredni in potrebni. Domači dobri in usmiljeni občani jim bodo pomagali, kolikor jim bodo moči dopuščale; ali kaj, ker je potres vsakemu brez izjeme več ali manj škode napravil.

Nesreča tu, nesreča tam, pa so vsi križi skupaj.

Vdovi Dolinarjevi so vrli ljudje, ki so prihiteli iz vseh sosednih vasi na pomoč, z največjim naporom in težavo rešili; ravno tako Glavičevo sè slamo krito

gospodarsko poslopje; pri tem ima g. Jos. Poklukar se svojo ročno brizgalnico največjo zaslugo.

Ob lokalizaciji ognja, da se ni širil naprej, gre pred vsem odlično priznanje Polhograške prostovoljne požarne brambi, katera, ko je zvedela za nesrečo, je takoj prihitela se svojim gasilnim orodjem na kraj razdejanja. Neprestano je delovala od polu ene ure popoldne dalje skoz celih enajst ur, ter dušila med in ob zidovih goreči material, da se tako ni ogenj mogel zanesti od kakega vetra na še ostali zapadni del vasi, ki je izvzemši dve hiši, tudi ves na drenju in krit se slamo. Polhodradčani so se pri tem v resnici skazali, da se umó boriti z najstrašnejšo silo ognja. Slava jim! Slava in vsa čast bodi na tem mestu izrečena tudi vsem domačim gasilcem iz sosednih vasi, naj bodo že katerega koli imena in stanu. Delovali so v resnici požrtvovalno in neumorno.

Polhograško požarno brambo rešili so 11 urinega brezpreslednega truda požarni brambovci iz Viča, ki so prišli na kraj pogorišča krog dveh po polnoči. Tem pomagal je ostali ogenj potem krotiti tudi mali dež, ki se je do jutra vedno bolj krepko razvijal. Tudi tem izreka se zahvala za njihovo pripomoč, čeravno že pozno došlo.

Do sto požarov sem že v mojem življenju doživel in bil nazoč ob njih, tako strašnega — na malem obsegu, — da bi bil vse notri do zemlje požrl, pa še nobenega, kot je bil ravno opisani.

Bog in sv. Florijan nas varujta časnega in večnega ognja ter ponesrečencem naklonila obilo usmiljenoradodarnih src!

Domače vesti.

(† Umrl) je 2. julija v Ljubljani vpokojeni beneficijar preč. g. Feliks Knific, rodom Novomeščan, star 57 let. Svoje premoženje je zapustil večinoma le v dobre namene. Glavni dedič je ljubljansko Marijanišče, katero dobi 8000 gld.; družbi sv. Mohorja, Matici Slovenski, Glasbeni Matici, družbi sv. Cirila in Metoda in Narodnemu domu v Ljubljani je zapustil pa po 100 gld.; Narodnemu domu in mestni godbi v Novem Mestu po 200 gld.; mestnim revežem ljubljanskim in novomeškim po 100 gld.; poleg tega pa še 2700 gld. za revne duhovniške zavode in za sv. maše. Naj v miru počiva!

(† Umrl) je pri sv. Jakobu v Rodinah 21. junija ob 8. uri zjutraj nagloma za mrtvoudom v 73. letu svoje starosti Jakob Krakar, cerkovnik pri ondodni podružnici, ki je skozi 35 let v splošno zadovoljnost marljivo opravljal svojo službo. Naj v miru počiva! — V Št. Joštu pa je umrl po kratkem bolehanju v 67. letu dné 4. t. m. posestnik Franc Kocjan. Bodi mu zemljica lahka!

(V bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji) bilo je meseca junija sprejetih 56 bolnikov, koncem majnika jih je ostalo 31, skupaj 87. Od teh je zapustilo bolnišnico ozdravljenih 44, deloma ozdravljenih 14; umrl je eden za Brightovo obistno boleznijo. V postrežbi ostalo jih je koncem junija še 28. Oskrbovalnih dnij se je nabralo preteklega meseca 904.

(Telesne poškodbe.) Z črešnje padel je v Malenski vasi 28. junija 15letni Dragotin Strbenk in si pri tej priložnosti zlomil levi nadlaket. — Pri zidanju v Toplicah padel je zidar France Suhodolc iz 9 metrov visokega odra in si izpahnil desno nogo v koku. Omenjena ponesrečenca sta bila sprejeta v bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji.

(Na občni zbor c. k. kmetijske družbe v Ljubljano!) S tem opozarjamo še enkrat p. n. člane dolenjskih podružnic, da se blagovole udeležiti občnega zbora, ki bode ta četrtek dné 18. t. m. ob 9. uri popoldne v mestni hiši (na rotovžu). Z jutranjim dolenjskim vlakom, ki vozi iz Novega mesta ob polu petih zjutraj, je mogoče priti ravno o pravem času k zborovanju. Komur je tedaj količkaj mogoče, naj ne zamudi prilike, udeležiti se tega zborovanja. Ker odhaja večerni vlak nazaj iz Ljubljane ob četrt na osem, si bodo udeležniki popoldne lahko ogledali deželno trtnico, ki mora zanimati vsakega Dolenjca.

(Občni zbor kmetijske podružnice novomeške) se je vršil v pondeljek dné 8. julija t. l. po napovedanem vsporedu. Poročilo o delovanju podružnice se je z odobravanjem na znanje vzelo. V odbor za dobo treh let so bili zopet izvoljeni gg.: Borštnar, Franke, Perko, Peterlin, Rohrman (načelnikom) in Skale. Na novo je bil voljen g. I. Košak iz Dol. Kronovega. Občnemu zboru v Ljubljani je predložiti predloge, sprejete pri shodu dol. kmetijskih podružnic v Novem mestu. Zastopnikom podružnic pri občnem zboru v Ljubljani je bil voljen g. V. Rohrman.

(Sedma skupščina) „Zaveze slovenskih učiteljskih društev zborovala bode dné 4. in 5. septemb. t. l. v Novem mestu. Pripravljalni odbor.

(Sklep šol.) Na novomeški gimnaziji je bilo letos 14 učiteljskih močij za obligatne predmete in jedna za petje. Učencev je bilo tekom leta vsprejetih 231, koncem leta jih je ostalo 217. Kranjcev je bilo 198 (26 Novomeščanov), 19 pa jih je iz drugih kronovin. Letošnje šolsko leto je dovršilo 20 učencev z odliko, 131 s prvim redom, 21 z drugim, 10 s tretjim; 35 učencev sme ponavljati izpite. Šolnine so učenci vplačali 2265 gld., iz ustanov je dobilo 13 učencev 1350 gld. 61 kr. Na obrtni nadaljevalni šoli je bilo koncem leta 82 učencev. — Tukajšne deške šole šolsko leto se je zaključilo zaradi osepnic mej učenci dne 3. julija vsled odloka slavnega c. kr. okrajnega šolskega sveta. Sposobnih za višji razred je: v IV. razredu 47, v III. razredu 36, v II. razredu 42 in v I. razredu 31 učencev; skupaj 156. Nesposobnih za višji razred je: v IV. razredu 11, v III. 19, v II. 11 in v I. 10 učencev; skupaj 51. V začetku šolskega leta je bilo 196, a koncem 207 učencev. Zaradi osepnic je izostala nameravana šolska slavnost. — Dekliška šola novomeška je štela ob koncu šolskega leta v vseh treh razredih 116 deklet, mej njimi jih je bilo 38 odličnih.

(Šola v Metliki) imela je pretečeno leto v štirih razredih 229 dečkov in 183 deklic; v ponavljalni šoli 37 dečkov in 50 deklic. Obrtno nadaljevalno šolo pa je obiskovalo 61 dečkov raznih obrtov od 14 do 20 let starih; mej njimi je največ čevljarjev in mizarjev.

(Iz Mokronoga) se nam poroča, da je pri c. kr. okrajnem sodišču v Mokronogu bela zastava od 10. t. m. izobešana, to je znamenje, da ni v tamošnji jetnišnici nobenega zaprtega. Koliko časa da ostane, ni znano.

(Zlati poročni prstan) je nekdo zgubil in ga zamore dobiti pri gosp. Leopoldu Gangu v Metliki; toda povedati mora, kako letnico in kake črke ima gravirane.

(V Črnomlju) se je utopila 22. junija zjutraj ob četrt na 5 v vodi pod „gradom“ Marija Štefanec, 18letna dekla, rojena v Plažovcih na Hryatskem,

ker je pri pranju po nesreči v vodo padla. Akoravno je bila kmalo iz vode potegnjena in je tudi zdravnik hitro pritekel, vendar je bila vsa poskušnja, oživiti jo, zaman. Čujte, ker ne veste ne ure, ne dneva!

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) v Novem mestu je izvolila pri občnem zboru odbornikom J. Krajca, načelnikom; dr. Silvin Hrašovca, tajnikom, in svetovalca Škerlja blagajnikom. Namestniki so: Iv. Vrhovec, Schweitzer in J. Pfeifer.

(Umrli) je nagle smrti posestnik Jakob Strajnar iz Dupl pri Grosupljem. Na sejmu je volil prodal, in po končane kupčiji je od kapi zadet se zgrudil in takoj umrl.

(Slovenska posojilnica v St. Jerneju) bo imela izvanredni občni zbor v nedeljo 28. t. m. ob 4. popoldne v svoji pisarni. K obilni udeležbi vabi vse udeležene načelnik Anton Fettich-Frankheim, župnik.

(Ogenj) je nastal 14. julija ob polu tretji uri zjutraj v Novem Mestu v mestnem skladišču na kapucinskem trgu poleg pošte ter tik prostora, na katerem se gradi poslopje za finančne urade. Pogorelo je sploh vse do tal in sicer: jedna stara, toda še rabljiva brizgalnica, aparat za razkuževanje in desek v vrednosti kacij 1500 goldinarjev. Skupna škoda se računi okoli tri tisoč goldinarjev. Skladišče je bilo lastnina mesta ter zavarovano za 1000 goldinarjev. Prostovoljna požarna bramba je storila, kar je v njeni moči in tudi c. kr. okrožno sodišče je dalo kaznjence v pomoč, kateri so se prav pridno vedli.

(Meščanska garda) imela je včeraj cerkveno opravilo pri Božjem grobu v spomin bitke pri Kustoci. Vdeležilo se je obilo ljudstva. Tudi popoldanska veselica za Smolovi hosti vršila se je pri veliki vdeležbi v občo zadovoljnost.

(V šoli za podkovstvo v Ljubljani) bili so pretekli čas letni izpiti. — Zglasilo se je enajst kovačev, ki niso šole obiskovali, in sicer vsi Štajerci, iz kranjskega se pa niti eden oglasil ni, in vendar je še toliko v podkovstvu neizprašanih kovačev na Kranjskem, ki so konjereji le na škodo.

Poslano.

Moja soproga je bolehal štiri leta. Letos o Svečnici pa jo je napadla huda pljučnica. Nagla bolniška pomoč jo je otela, hvala Bogu, gotove smrti. A bolečine v glavi so ostale in postajale vedno hujše. Ni mogla ne spati ne jesti, z eno besedo, bila je že sama sebi v največji križi, meni pa v največjo žalost. Kjer pa sila do vrha prikipi, tam pomoč več daleč ni.

Zatekel sem se prav s srčnim zaupanjem k Bogu. Podal sem se prvo polovico meseca junija na božjo pot v Loreto. Tam sem prav iz srca zdihoval, molil in prosil Boga, naj me usliši. Mej mojo odsotnostjo obiščejo jo njeni spovednik dvakrat. Pri prvem obisku je bila bolezen enako huda, kakor pred mojim odhodom. Ko jo pa vdrugič obišče prej imenovani, vstane moja soproga in hiti čudečemu se obiskovalcu naproti vsa vesela, rekši: „Moje bolečine v glavi so ponehale dné 14. junija zvečer, ob 11. uri“. — (Takrat sem jaz došel v Loreto). Mej potjo obiskal sem tudi Padovo, Asisi, Rim itd.

Domov prišedši, razjokam se veselja zaradi milosti, ki jo je ljubi Bog skazal moji soprogi in meni na priprošnjo sv. Antona P. in na priprošnjo naše ljube gospe.

Vse to je resnično, kar lahko potrdijo vsi, ki so obiskovali mojo soprogo mej boleznijo in po boleznijo, kar razglasim zato, da spozna svet neskončno usmiljenje božje, pa tudi zato, da se vsi v stiskah in nadlogah zatekajo k Bogu, Mariji, preblaženi Devici in sv. Antonu Padovanskemu.

NOVO MESTO, dné 10. julija 1895.

Anton Kušlan,
kipar in pozlatar.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

G. župnik I. Plevanič 5 gld.; g. župnik Mat. Jereb 10 gld.; novomeški dobrotniki za julij 32 gld. 85 kr.; gospa Maurer 1 gld.; g. V. Rohrmann 5 gld.; neimenovan 10 gld.

Darovi za kapelico Božjega groba:

Gosp. Berlec, žand. stražmojster 1 gld.; gosp. Turk, Skranče 50 kr.; gosp. Možina 30 kr.; gosp. Amalija Plut 1 gld.; gosp. Neža Petrič 1 gld.; preč. gosp. P. Gregor Jenič, kapuc. def. v Celji 5 gld.; preč. gosp. Franc S. Barborič, umir. župnik v Ljubljani 2 gld.; gosp. Urška Barborič 1 gld.; gospa Ivana Komp, majorjeva soproga 1 gld.; preč. gosp. Josip Jereb, umir. župn. 1 gld. in pokojni župnik Feliks Knific 5 gld. — Obilno jim povrni Bog!

Loterijske številke.

Gradec 28. junija	30	13	44	27	2
Trst 6. julija	23	57	68	35	24
Gradec 13. „	20	18	86	41	35

Jaz podpisani izjavljam s tem, da nisem nikjer imenoval gospoda prof. dr. Gašperja Pamer „cigana“, ker v to nisem imel najmanjšega povoda. Ako bi se bil pa mogoče vendar-le tako izpozabil, obžalujem to dejanje tem potom javno.

France Prijatelj,

(156)

posestnik v Rudolfovem, Florijanski trg št. 124.

Št. 444.

Razglas.

V splošno znanje, da je naprodaj loza „Konjivrh“ kat. občine Loka v bližini mesta Črnomelj, ki je lastnina „prve dolenske posojilnice v Metliki“, (poprej Bajuk Jožefa iz Črnomlja) pod najugodnejšimi pogoji. Ta loza meri 48 oralov in se bode na kose prodala tako, da bode po dva oralna en kos imel. — Pri tej priliki se bodejo prodala drva (do 100 voz), ki so že posekana in na kupe zložena. Tudi je še naprodaj hiša na Majerji, hlev, svinjaki, šupe, kozolca, sadni vrt, nekaj njiv itd.

Kupci oglasijo se naj dné

5. septembra 1895 dopoldan ob 8. uri

v omenjeni lozi, kjer se bode takrat prodaja vršila. Kupilo se bode lahko tudi na počak.

Metlika, 10. julija 1895.

(151—1)

Gangl.

Št. 444.

Razglas.

V splošno znanje, da je naprodaj veleposestvo „Dobro Bubnjarci“ na Hrvatskem v bližini mesta Metlike, ki je lastnina „prve dolenske posojilnice v Metliki (poprej Matilde pl. Nemičič iz Bubnjare), pod najugodnejšimi pogoji. Isto obstoji iz 178 oralov njiv (oranic), stelnikov, senokoše, šum, pašnikov, vrtov, trsja, hiše, hleva, kleti, šupe, malenice itd.

Prodalo se bode skupaj ali na kose, kakor bode kdo hotel in tudi na počak. — Kupci oglasijo se naj

12. septembra 1895 dopoldan ob 8. uri

pri gradu v Bubnarcih, kjer se bode takrat prodaja vršila.

Metlika, dné 10. julija 1895.

(105—1)

Gangl.

 Sedma skupščina

 Zaveze slovenskih učiteljskih društev

zborovala bode

4. in 5. septembra t. l. v Novem mestu.

(163)

Pripravljalni odbor.

Mlin

v Metliki, s šestimi tečaji in šestimi stopami, se v najem odda ali pa proda. Zraven pripada tudi 4 orale njiv in travnikov. (153—1)

Kupci oglasijo naj se v mestni hiši.

Trgovskega pomočnika,

popolnoma izurjenega z železninskim blagom, ter

učenca,

kateri je lepega vedenja in da ima veselje do trgovinske obrti, sprejme takoj

(158—1)

Friderik Skušek,
trgovec v Metliki.

Razglas.

Prihodnji živinski somenj v Črnomlju bode

v četrtek, dne 8. avgusta t. l.

Vabijo se kupci in prodajalci.

Mestno županstvo Črnomelj,

dne 10. julija 1895. (155—1)

Stanovanje,

obstoječe iz dveh sob, je oddati za vse leto; odda se pa tudi na mesece z vso hišno opremo vred. Dalje je oddati

hlev za konje in magazin. (139—2)

Več se izve v Skabernetovi hiši, I. nadstropje.

Mnogo izvrstnega vina

je na prodaj v Bajnofu pri Rudolfovem.

Stanovanje

v hiši št. 150 v Novem mestu, obstoječe iz treh, oziroma petih sob, je oddati pričetkom septembra t. l. Zraven je tudi

nekoliko vrta. Ravno tam oddati je tudi šupa za seno.

Oglasila sprejema lastnik hiše. (152—1)

Službo vavpta ali majarja

išče izveden mož, kateri je oženjen, v enakej službi, in bi se rad drugim premostil.

Ponudbe naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom:

Jernej Pavšel,

(154—1)

Volavče št. 18, pošta Novo mesto.

Steinfeldska pivovarna

bratov Reininghaus, Gradec

zaloga piva v Ljubljani - Šiški

(39—1)

priporoča

uležano, marcno in eksportno pivo

v sodčkih in steklenicah

(pivo v steklenicah je pasterizovano.)

Štiri stanovanja.

V čisto novi, popolnoma moderno zgrajeni R. Dolenc-ovi hiši na trgu sv. Katarine št. 218 v Novem Mestu, oddati bode pričetkom avgusta oziroma septembra t. l.

čvetero stanovanj.

K dvema pripada tudi nekoliko vrta. — Oglasila sprejema lastnik hiše. (102—6)

Soba

z lepo hišno opremo in postrežbo vred je dobiti od 15. julija nad mlinom št. 233. (144)

Stanovanje.

Mala soba z nekoliko vrta, na razpotju pri Ločenski cesti, je takoj oddati. — Oglasiti se je v Krajčevi prodajalni.

Ana Vrečar,

posestnica v Kronovem št. 5, (157)

bo dala iz proste roke 2l. t. m. popoldne po litanih hišo z gospodarskim poslopjem, njive in travnike na tri leta v najem. Po dražbi, katera se bode vršila na licu mesta, prodala se bode tudi živina in prašiči.

V prodajalno z mešanim blagom sprejme se

pridni deček

v pošuk, ki ume slovenski in tudi nekaj nemški, in je vsaj 14. leto dopolnil.

Josip Šuštersič,

(161—1)

trgovec na Toplicah pri Novem mestu.

Kuharica,

tudi za gospodinjstvo sposobna, išče primerne službe, najraje v kakem farovžu. — Blagovoljne

ponudbe pod znamko „U. L. št. 20,

poste restante, Novo mesto.“ (160)

Oves

kupuje grajščina Rupčevrh. (162)

Carinthia-Lithion vrelci

pri Železni Kapli na Koroškem,

so izvrstna namizna pijača in izborna zdravilo proti vsakovrstnim katarom in raznim boleznim na obistih in mehurju. — Dobi se pri lastništvu na Železni Kapli, pri gosp. Henriku pl. Mattoni-ju na Dunaju, v gosp. Alojziju Črnič-evi agenturi v Ljubljani, in pri gg. trgovcih: M. Kastner in P. Lasnik v Ljubljani, F. Dolenc-u v Kranju in Škofji Loki, A. Pinter-ju v Kamniku, A. Pauser-ju ml. v Novem Mestu, P. Petsche-tu v Kočevju in I. Pauser-ju v Ribnici. (93—7)

Tak-le je izvorni zavoj pristne

Kathreiner-jeve kave.

1/2 kile 25 kr.
Je povsod na prodaj

to da

Pozor!

Varujte se ponarejenega blaga,
ki ga nekateri iz sebičnih namenov
ponujajo ali **odprto**, ali pa v dobr
ponarejenih podobnih zavojčkih.

Pes, velik, črn, ki noč in dan laja, (basist) in na katerem se pridela 2—3 kilogramov volne, proda se v Trebnjem. Tam je sploh žlahtnih in manj žlahtnih psov na izbiro. — Kje, pove lahko vsak Trebanec.

Kdor bi prodal

hišo in posestvo,

katero leži v Kostanjeviški, Križevski ali Šent Jernejski fari, naj naznani

Janez Haisinger-ju,
(145—2) v Črešnjevcu, pošta Kostanjevica.

Celo posestvo

na prodaj je iz proste roke v Šmarjeti, ki ima lepo lego, v zdravem kraju in od Toplic kakih 10 minut oddaljeno.

Nadaljna pojasnila razloži Janez Jakše, gostilničar v Kandiji pri Novem Mestu. (141—2)

••• Dobro vino •••

belo, po gld. 15-50, 17.— in 19.— po 100 litrov, na tukajšno postajo stavljeno, prodajam v množini nad 50 litrov, ter se priporočam z obilnim naročilom

(137—2) **Alojzij Paulin,**
v Trebnjem (Dolenjsko.)

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,
da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. **Dobič-**kaželjni ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvorne zavoje z napisom „Kathreiner“.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Pristno vipavsko vino,

garantirano nepokvarjeno ter naravno ima v zalogi po nizki ceni (141—2)

Franc Kastelic v Kandiji.

Zahvala in naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem svojo prodajalnico z mešanim blagom, katero sem znamovala s tvrdko Joh. Pollack, v najem oddala gospodu J. Jerebu de Crinis, kateri bo nadaljeval kupčijo s tvrdko:

J. Pollackov naslednik:

J. Jereb de Crinis.

Zahvaljujem se toplo častitim prebivalcem Novega mesta in okolice za zaupanje, katero je skazovalo našej hiši skozi 57 let, in uljudno prosim, isto zaupanje tudi gosp. nasledniku ohraniti; po svojem prizadevanju in zmožnosti bo častito občinstvo gotovo fino in z blagom najboljše vrste po prav nizki ceni postregel.

Novo mesto, 28. junija 1895.

Fani Pollack.

P. N.

Sklicevaje se na gornjo objavo, slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem J. Pollackovo prodajalno v najem prevzel, ter bom isto nadaljeval pod znakom:

J. Pollackov naslednik:

J. Jereb de Crinis.

Dobro izvežban v tej stroki in v zvezi z najboljšimi kupčijskimi hišami ter tovarnami bom slavnemu občinstvu zamogel postreči z vedno svežim finim blagom po najugodnejših cenah ter se v obilni obisk priporočam

z vsem spoštovanjem

J. Pollackov naslednik:

(147—2)

J. Jereb de Crinis.